

DE MAFFIATAPES

Cees Koring

DE MAFFIATAPES

Memoires van een misdaadverslaggever

Uitgeverij Carrera, Amsterdam 2009

Het verhaal 'Boodschapper van de dood' verscheen eerder in
misdadmagazine *Koud Bloed*

Deze uitgave is tot stand gekomen met medewerking van
De Telegraaf.

Eerste druk oktober 2009
Tweede druk oktober 2009

© 2009 Cees Koring
© 2009 Uitgeverij Carrera, Amsterdam
Voorwoord © Peter R. de Vries
Omslagontwerp Riesenkind
Opmaak binnenwerk Mat-Zet bv, Soest

ISBN 978 90 488 0319 4
NUR 330, 600

www.uitgeverijcarrera.nl

Carrera is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv.

Inhoud

Voorwoord Peter R. de Vries	7
Inleiding	19
1. De aanslag	21
2. De commissaris die wat slordig was	75
3. De vondst van een 'gezonken' schip	89
4. Hulpadvocaat bij een moordzaak	101
5. Boodschapper van de dood	113
6. De knoop van de paskamermoord	125
7. Turkse liefdadigheid: kogels bij het kaartspel	133
8. Huiszoeking bij een dode	143
9. Aangeklaagd door een moordverdachte	149
10. De maffiatapes: verdachte in af luisterschandaal	159
11. De oplossing van de Geldnetroof	177
12. Het dossier 'Silence of the Lambs', ofwel de biecht van een kindermoordenaar	187
13. Een politiekogel als bewijs	205

Epiloog	215
Verantwoording	217
Namenregister	219

Cees Koring, een 'zware jongen'...

Bijna dertig jaar geleden, om precies te zijn op donderdag 28 augustus 1980, schreven Cees Koring en ik ons eerste verhaal samen voor *De Telegraaf*. Het was het begin van een ruim tweeënhalf jaar durende hechte samenwerking die, zo mag ik in alle onbescheidenheid opmerken, leidde tot een onafzienbare stoet van primeurs, onthullingen en affaires. Dat eerste verhaal was meteen de 'opening van de krant' en werd gevolgd door een paginagrote reportage op 'de vijf', zoals wij dat destijds in ons jargon noemden. Het was een onthullend verhaal over de 'Grote Keijser', in die tijd een hoofdstedelijk krakersbolwerk waar heel veel om te doen was en dat de agenda van de Amsterdamse en landelijke politiek een poosje bepaalde. De eigenaar van dit gekraakte pand aan de Keizersgracht was een speculant die het gemeentebestuur zwaar onder druk zette, waardoor een explosieve situatie ontstond met het krakerslegioen dat in die tijd niet voor de poes was. De eigenaar gaf aan Cees en mij een 'exclusief interview', waarin hij de gemeente een ultimatum stelde, waardoor een

gewelddadige ontruiming van het kraakpand onafwendbaar leek en Amsterdam ongetwijfeld weer in een slagveld zou veranderen.

Terwijl ik dit optik, realiseer ik me dat deze primeur door de vergankelijkheid is opgeslokt en dat het gedoe rond de ‘Groote Keijser’ veel mensen vandaag de dag misschien niks meer zal zeggen, maar toen, in 1980, was het groot nieuws en het markeerde het begin van de bijzondere journalistieke samenwerking tussen Cees en mij, en daarom verdient die gebeurtenis het om hier in dit boek te worden aangehaald. De volgende dag, op 29 augustus 1980, stond er een nieuw verhaal in de krant met als kop: GROTE BEROERING NA ONTHULLING GROOTE KEIJSER, ‘door Cees Koring en Peter de Vries’, want die ‘R.’ kwam er pas medio 1983 bij. En zo zou het in de daaropvolgende jaren dikwijls gaan: mooie reportages, met daarna follow-ups over de gevolgen die ze teweegbrachten.

Een nieuw duo was geboren. Cees Koring was in die tijd een dertiger, een gearriveerde verslaggever, al een ‘naam’ bij de krant, die grote zaken op zijn naam had staan. Ik was toen een onstuimige twintiger, zat pas een jaar of drie bij *De Telegraaf* en bonkte op de deur van Het Grote Werk. Achteraf gezien was het een ideale combinatie. Cees en ik raakten allebei geïntrigeerd door misdaad en alles wat daarmee samenhang en waren onvermoeibaar in het aan de kaak stellen van alle uitwassen daarvan. We scheurden in een witte Opel Kadett 1.3 van de krant door het hele land en haalden overall mooie scoops vandaan. Gevestigde reputaties sneuvelen, banken en financiële instellingen wankelden, beursnoteringen werden opgeschort, politici moesten aftreden of diep door het

stof, advocaten maakten overuren, gevangenisdeuren vielen voor menigeeën in het slot. Het waren spannende tijden waarin de dreigbrieven van juristen met schadeclaims ons om de oren vlogen, maar als wij een advocaat een ‘maffiamaatje’ noemden dan wás ze dat ook en werd ze niet veel later naar aanleiding van onze publicaties door de orde van advocaten geschorst. Daarover zo meteen meer.

Voor dit voorwoord heb ik mijn plakboeken – ja, dat deed ik toen nog... – van weleer er nog eens bij gepakt en dan ont-kom ik toch niet aan een bepaald nostalgisch gevoel: mooie tijden waren dat, die jaren met Cees Koring.

Al bladerend lijkt het ook wel alsof er in alle jaren die sindsdien zijn verstreken, niet veel is veranderd, want Cees en ik deden toen al wat nu ook gebeurt. We ontrafelden de praktijken van malafide vastgoedhandelaren, we onthulden een zwartgeldcircuit bij banken, we beschreven de praktijken van een corrupte, doodgeschoten rechercheur. We stelden het zakelijke gemanipuleer van politici aan de kaak en schreven pagina’s vol over de escapades van meesteroplichter Heer Olivier en het schandaal rond de Amsterdamse notaris Josje S. Zwendelaars, drugshandelaren, overvallers, verkrachters, kidnappers, moordenaars, allemaal kwamen ze aan de beurt en figureerden in hoofd- en bijrollen in onze reportages.

En als er dan weer eens een advocaat met veel kabaal een publicatie probeerde te verhinderen, of af te zwakken, zaten Cees en ik even later aan het bureau van de legendarische hoofdredacteur Henri Goeman Borgesius. De telex van het advocatenkantoor – zo ging dat toen nog – knisperde in zijn

ongeduldige vingers. De laatste zin van zo'n sommatiebrief kan ik nu nog dromen: 'Indien u tot publicatie overgaat, stel ik u nu reeds voor alsdan aansprakelijk voor alle geleden en nog te lijden schade, te vermeerderen met juridische en gerechtelijke kosten. Onder voorbehoud van alle rechten en werven. Hoogachtend...' Omdat wij ook banken en financiële instellingen aanpakten kon zo'n schadeclaim bij toewijzing een substantieel deel van de jaarwinst van het *Telegraaf*-concern opslokken. 'Zitten we goed met dit verhaal?' bromde de hoofdredacteur dan, die we niet met alle details en mitsen en maren hoefden lastig te vallen. 'Ja, meneer Borgesius...', want tutoyeren was er niet bij, 'we zitten goed', zeiden Cees en ik dan eensgezind. En we schetsten dan in een paar zinnen hoe we de afgelopen weken het onderwerp journalistiek hadden afgelegd, omsingeld en uitgerookt. Op zo'n moment zag je de ogen van Borgesius altijd even opflikkeren. Dat vond hij mooi, als het een beetje spannend werd. En wij ook natuurlijk. 'In de krant ermee dan! Op de één,' besloot Borgesius dan en schoof de dreigetelex opzij alsof het om een afgewerkt boodschappenlijstje ging. En naar de eindredactie werd geroepen: 'Er komt een Koring en De Vries aan!'

Cees en ik waren dag en nacht op pad en als we niet op pad waren, hingen we 's avonds vaak met elkaar aan de telefoon om de lopende zaken te bespreken. Ik zal nooit vergeten dat Cees, als ik hem opbelde, altijd opende met: 'Hé, jonkie...'. Cees was ruim tien jaar ouder dan ik en in die tijd was ik in leeftijd een aantal jaren de jongste verslaggever van de krant. Het is grappig dat ik me, ruim een kwart eeuw na het beëindigen van onze samenwerking, nog steeds veel van dit soort

kleine details herinner. Zo zie ik ook nog scherp voor me dat Cees, als het er in een interview op aankwam en ons ‘onderwerp’ geconfronteerd moest worden met de waarheid – of juist met zijn leugens – en de spanning daardoor opliep, kort voor het moment suprême altijd even zijn arm strekte, zijn vingers spreidde en vervolgens belangstellend, maar met een onschuldige blik even alle nagels inspecteerde. Twee seconden later begon dan de ‘cross fire examination’. Prachtig.

Klapstuk van onze samenwerking vind ik zelf nog altijd de oplossing van de Caransa-ontvoering, waarbij we niet alleen de locatie ontdekten waar de vastgoedmagnaat vier dagen gegijzeld had gezeten, maar ook de daders letterlijk met naam en toenaam konden noemen. Maurits Caransa was in oktober 1977 ontvoerd. Het was de eerste criminele losgeldkidnap van ons land en voor de vrijlating van de zakenman moest tien miljoen gulden in duizendjes worden betaald. De politie was op dat moment nog tamelijk onervaren in het aanpakken en oplossen van dit soort misdrijven. In 1981 was de ontvoering dan ook nog steeds onopgehelderd toen Cees en ik via een goede tipgever op een spoor werden gezet. We ontdekten dat een Amsterdamse advocate, mr. Dien Hollander, door een paar criminelen met illustere bijnamen als ‘De Chef’ en ‘Het Koninginnetje’ was benaderd om de besmette duizendjes van het losgeld wit te wassen. De raadvrouw had zich voor het karretje van de criminelen laten spannen en vervolgens van alles gedaan wat een advocaat niet hoort te doen. In een reeks artikelen brachten wij haar steeds verder in het nauw. Gedwongen door deze reeks publicaties gaf het ‘maffia maatje’ ons in mei 1981 ten kantore van haar beroemde raadsman mr.

Max Moszkowicz een interview waarin ze probeerde te red- den wat er te redden viel, maar wel moest toegeven dat zij in- derdaad door twee cliënten was ingeschakeld om ruim een miljoen gulden losgeld wit te wassen en dat ze op dat verzoek ‘niet helemaal adequaat’ had gereageerd. De advocate werd naar aanleiding van dit interview door de orde van advocaten een maand geschorst, maar belangrijker was nog dat Cees en ik een draadje los hadden gekregen van het ontvoeringscom- plot dat in die jaren zulk groot nieuws was en steeds een mys- terie was gebleven. We gingen verder en konden niet veel later onthullen dat Caransa gevangen was gehouden in een boerde- rij in het Noord-Hollandse dorpje Middellie, en op de voorpa- gina van *De Telegraaf* prijkten door ons spuurwerk ook de na- men van de bende ontvoerders: Piet C., Lenie L., Ronnie O., Evert T., en Robbie K. De mannen zijn nooit veroordeeld voor de kidnap – ook toen al ontsprongen criminelen de dans – maar geen van hen heeft ooit een juridische procedure tegen de krant durven aanspannen en veel later, toen de zaak ver- jaard was, heeft bendelid Ronnie O. openlijk toegegeven dat Cees en ik in 1981 helemaal goed zaten. In de ruim vijftwin- tig jaar die volgden hebben Cees en ik allebei nog een aantal mooie primeurs gehad, maar ik weet zeker dat de reportage- reeks over de Caransa-ontvoering bij hem – net als bij mij – nog steeds een parel op de kroon is. Juist toen ik dit voorwoord schreef, begin augustus 2009, overleed Maurits Caransa en werd in alle necrologieën weer uitvoerig aan de kidnap en onze verhalen gerefereerd. Het was een moment dat de namen van Cees Koring en die van mij – terwijl we er allebei niet meer werken – weer even in de krant werden herenigd.

Hoewel een misdadjournalist zijn bronnen tot in het on-eindige behoort te beschermen en ik op dit punt dus terug-houdend moet zijn over de informanten die Cees en ik des-tijds tot onze beschikking hadden, wil ik over één kleurrijke tipgever wel iets zeggen. Dat was een zekere dr. W.B. Evers, alias Pimmetje Paf, die in september 2008 is overleden. Cees en ik hebben jarenlang veel plezier van hem gehad, letterlijk en figuurlijk. Hij was een aimabele, goed ingevoerde onroerendgoedspeculant, die ooit met justitie in aanraking was ge-weest voor de smokkel van vijf kilo heroïne, maar daarvoor bij het gerechtshof was vrijgesproken. Evers begon daarop een kruistocht tegen de justitiemensen die hem hadden wil-len opsluiten. Hij beweerde dat hij informant van de reche-riche was geweest en dat hij alles in hun opdracht en met hun medeweten had gedaan, maar dat men hem had laten vallen toen het 'heet' werd. Hij wilde een miljoenenclaim indienen omdat zijn 'goede naam' als onroerendgoedspeculant door de arrestatie ernstig was beschadigd. Mede om die reden had hij contact gezocht met Cees en mij. 'Pim', zoals wij hem noemden, was goed ingevoerd in de vastgoedwereld die wij op dat moment juist onder de loep namen en was bovendien bevriend met de Amsterdamse notaris Jos S., die door de op-lichterspraktijken van Heer Olivier zowel financieel als maatschappelijk was geruïneerd en heel wat financiële instellin-gen, makelaars en handelaren in de val meesleurde. Dat kwam allemaal dus heel goed van pas. Probleem met Pim was echter wel dat hij enigmate leed aan 'pseudologica fantasti-ca', kortweg gezegd: hij was een behoorlijke fantast. Nu is dat voor een betrouwbare tipgever in de journalistiek natuurlijk

een levensgevaarlijke eigenschap, maar niet alles wat Pim zei was verzonnen. Hij heeft ons een paar dijken van primeurs bezorgd. Pim fantaseerde ook voornamelijk als het om hemzelf ging – zo was hij waarschijnlijk helemaal geen doctor waar hij zich altijd op liet voorstaan – en niet zozeer over anderen. En toen Cees en ik dat eenmaal doorhadden, hebben we hem daarmee ook weleens een beetje gevoerd. Als ik tegen Pim zei dat ik naar huis ging om nog een rondje te gaan hardlopen, antwoordde hij bloedserieus: ‘Wisten jullie eigenlijk dat ik op de tweehonderd-metersprint nog tweede van Nederland ben geweest en bijna was afgevaardigd naar de Olympische Spelen?’ En als Cees eens opmerkte dat hij een partijtje ging tennissen, sprak Pim: ‘O, dat is heel leuk, heb ik weleens verteld dat ik in de voorronden van Wimbledon heb gestaan, maar toen door een blessure werd uitgeschakeld?’ Pim had ook op het allerhoogste niveau geroeid, gezwommen, geturnd, hij was kampioen schaatsen geweest – sprint en allround – van de noordelijke provincies, hij had nog tegen Anton Geesink op de mat gestaan en nipt verloren en – o ja – hij was ook een meer dan verdienstelijk wielrenner geweest. En dan vergeet ik bijna dat Pim ook nog schermkampioen was geweest. Sterker nog: hij claimde dat hij ‘meester aller wapenen’ was en daagde zijn justitietegenstanders uit tot een duel ‘met een wapen naar keuze’. En tussen al dit gesport in had Pim natuurlijk ook aan alle vooraanstaande universiteiten in de wereld gestudeerd – economie, fiscaal recht, strafrecht, filosofie, literatuur en exacte wetenschappen – ook achter het IJzeren Gordijn toen dit voor gewone stervelingen nog was gesloten. ‘Wisten jullie eigenlijk wel dat ik als kolonel

op de eerste tanks Praag ben binnengereden?’ Uiteraard had Evers ook nog een rijk verleden bij de geheime dienst, ook bij Oost en West, net wat uitkwam. Enfin, zo kan ik nog wel even doorgaan. Soms verzonnen Cees en ik vooraf een sport of een andere vaardigheid, waar we zogenaamd terloops over begonnen, om te horen wat Pim daar vervolgens op zou zeggen. En ja hoor: ‘Heb ik jullie nooit verteld...’ Cees en ik reden soms gillend van het lachen terug naar de krant als we bij hem waren geweest, maar wanneer we daar vervolgens Pims tips checkten, bleken die feilloos te kloppen. De volgende dag, als het verhaal in de krant stond, belde Evers op en zei op een toon alsof er van hem nooit iets ter discussie stond: ‘Ik zei het jullie toch...’

Medio 1983 gingen Cees en ik weer ieder onze eigen weg. Waarom weet ik eigenlijk niet precies, onze samenwerking was succesvol en zonder conflicten of spanningen, maar hij stopte net zo onverwacht als hij begon. We kijken er echter allebei met veel voldoening op terug. Ik ben een paar jaar later bij *De Telegraaf* weggegaan om mijn geluk elders te beproeven, maar bij Cees was zo iets ondenkbaar. *De Telegraaf* was zijn krant en hij ‘ging niet vreemd’. Alles was minder dan *De Telegraaf*.

Van enige afstand volgde ik toen hoe hij als een onverslijtbare diesel maar door bleef gaan, jarenlang, met gedegen, onthullende verhalen. Ik herkende zijn stijl als geen ander natuurlijk en wreef vaak in mijn handen als er op zaterdag weer een ‘echte Koring’ in de krant stond, een paginagrote misdaadreportage. Vaak zie je in de journalistiek dat reporters

nadat ze een aantal jaren op de barricaden hebben gestaan, het op een bepaald moment kalmer aan gaan doen en voortaan vooral reisverhalen of columnpjes schrijven of anderszins hobbyisme in de krant gaan bedrijven. Cees niet. Ik heb me weleens afgevraagd waar hij de puf vandaan haalde om door te blijven gaan. Helemaal toen hij in 1990 in zijn eigen woning door onbekenden verschrikkelijk werd afgetuigd, zeer waarschijnlijk uit wraak voor een onwelgevallig artikel. Negen op de tien journalisten zouden dat een meer dan voldoende alibi hebben gevonden om er voorgoed de brui aan te geven en de krant bóód hem die gelegenheid ook nadrukkelijk, maar Cees Koring ging door, altijd maar door. Opgeven, dat zou pas een nederlaag zijn... In dit boek schrijft Cees hier voor het eerst over.

Het heeft mij weleens geïrriteerd dat er in de pers vaak net werd gedaan of er een tijdlang maar twee misdaadjournalisten in Nederland waren, Bart Middelburg van *Het Parool* en ondergetekende. ‘Hallo, wat dacht je dan van Cees Koring!?’ vroeg ik dan weleens aan een journalist die zoiets had verkondigd. Het punt was dat je Cees eigenlijk nooit op de radio en televisie hoorde, dat hij nooit in andere media iets verkondigde. Cees was nog van de ouwe *Telegraaf*-stempel: als hij iets te zeggen had, dan deed hij dat wel in *De Telegraaf* en anders gaf hij niet thuis. Geen praatprogramma’s voor Cees, geen talkshows of actualiteitenrubrieken. Cees hoefde geen pr te bedrijven. Welnee, hij werkte liever aan een eigen reportage dan die van een televisiecollega van journalistiek gewicht te voorzien. Maar laat ik het hier voor alle zekerheid dan nog een keer zwart op wit zetten: Cees Koring was een

eminent misdaadverslaggever, een ‘zware jongen’, om in termen te blijven, écht een van de allerbesten!

Hoe slijtvast Cees ook was, de tijd kon ook hij niet stilzetten. Een paar jaar geleden kwam er aan zijn reportagereeks een eind en ging hij met pensioen. Zijn carrière stopte omdat hij het genoeg vond. En niet omdat de onderwereld dat bepaalde. En zo hoorde het ook. Einde verhaal? Nee, gelukkig niet. Het ging toch weer kriebelen en Cees vond de tijd en rust om nu toch eens in een ander medium dan de krant over de ups en downs van zijn glansrijke carrière te vertellen en schreef dit boek. Ik vond het ontzettend leuk dat hij me daarna belde om het voorwoord te schrijven. Dat beschouw ik als een eer. Hij opende niet meer met ‘hé, jonkie’, die tijd is voorbij, maar het gaf een goed gevoel dat hij kennelijk met net zoveel plezier en waardering op onze samenwerking terugkijkt als ik. Ik heb het boek van Cees gelezen, in één adem mag ik wel zeggen, net als zijn krantenverhalen van vroeger: feitelijk, indringend, zonder veel opsmuk. U komt er een aantal gebeurtenissen en personages in tegen die ik hier ook al kort heb aangestipt. Ik vond het jammer dat ik het boek uit had, er mag van mij nog méér komen. En gelukkig weet ik van dichtbij dat er nog veel meer verhalen moeten zijn. Cees Koring is nooit uitgeschreven.

Peter R. de Vries

Augustus 2009

Inleiding

Op 20 maart 1990 werd ik, als misdaadverslaggever van *De Telegraaf*, in mijn huis in Amsterdam overvallen en ernstig mishandeld. In een snel verhardende maatschappij kregen daarna meer journalisten en schrijvers met dreigementen en geweld te maken. Bart Middelburg, misdaadverslaggever van *Het Parool* kwam zelfs op een 'executielijst' te staan van drugsbaas Klaas Bruinsma, over wie hij een reportageserie en een boek schreef.

Peter R. de Vries, die in het begin van zijn carrière nauw met mij samenwerkte, en John van den Heuvel, die mij als misdaadverslaggever bij *De Telegraaf* opvolgde, werden meerdere keren ernstig bedreigd en kregen ook te maken met agressie op straat. Datzelfde overkwam schrijver en televisiejournalist Bas van Hout.

Kort na de aanslag op mij werd de kunsthandelaar en journalist Adriaan Venema bij de studio van RTL 4 afgetuigd. Hans Laroës, destijds parlementair verslaggever bij de NOS, kreeg in 1991 op het Binnenhof een mes in de rug gestoken.

Theo van Gogh, filmmaker, interviewer en columnist, betaalde in 2004 de hoogste prijs. Hij werd in Amsterdam-Oost vermoord.

Van de meeste van deze misdrijven kon worden nagegaan wie de verantwoordelijken waren. Venema werd mishandeld door een neonazi die het niet eens was met een publicatie van de schrijver in *Vrij Nederland*. Hans Laroes werd gestoken door een dolgedraaide wao'er, die op deze manier protesteerde tegen de berichtgeving van Laroes over sociale uitkeringen. Theo van Gogh stierf door de hand van de moslimextremist Mohammed Bouyeri, die zich door de woorden van Van Gogh gekrenkt voelde.

De overval in mijn woning en de mishandeling van mij en, in psychisch opzicht, zeker óók van mijn in 2007 overleden vrouw Lies, is nooit officieel opgelost. Na langdurig rechercheonderzoek is wel veel bekend geworden over de mogelijke achtergronden. Ondanks verzoeken van media om interviews heb ik daarover negentien jaar lang gezwegen.

Ik vind het nu tijd om mijn herinneringen aan de aanslag op 20 maart 1990 en aan mijn werk als misdaadverslaggever aan de openbaarheid prijs te geven.

Cees Koring

Amsterdam, 2009

De aanslag

Naderend onheil

Sommige gevoelens kun je niet precies duiden. Al een paar dagen liep ik rond met een gevoel van onbehagen, maar waarom dat was kon ik niet goed thuisbrengen. Waarschijnlijk had het te maken met vreemde telefoontjes. De meeste kwamen 's avonds, na acht uur. Als mijn vrouw of ikzelf de telefoon opnam, volgde meestal alleen enige tijd stilte. Dan werd de hoorn op de haak gegooid.

We hadden daardoor gealarmeerd moeten zijn. Als misdaadverslaggever van de grootste krant van Nederland liep je tenslotte risico's. Toen, in 1990, waren de (financiële) belangen in het criminele milieu weliswaar minder groot dan tegenwoordig, maar tóch. De onderwereld houdt niet van potentkijkers en dat was nu juist de rol die ik speelde; als een van de eersten in dit bizarre vak.

Ik had wel maatregelen genomen om risico's te voorkomen. Ik deed mijn werk zo veel mogelijk in de anonimiteit. In

overleg met de hoofdredactie van *De Telegraaf* was besloten om mijn naam alleen te plaatsen bij primeurs of heel bijzondere reportages. Het laten zien van je gezicht in de krant, of optreden in televisieprogramma's, zoals nu heel gewoon is, deed je destijds al helemaal niet. Verder ontbrak een naam-bordje op ons privéadres, mijn nummer stond niet in de telefoongids en voor alle zekerheid stond de telefoonrekening op de meisjesnaam van mijn vrouw. Verder spraken we af om niet onze namen te zeggen als we de telefoon opnamen. We meldden ons alleen met het onbeleefde: 'Hallo?'

Dat deden we dus ook toen die vreemde telefoontjes kwamen. Meestal zei de beller dus niets, maar één keer werd aan de andere kant door een man de vraag gesteld: 'Is dit het nummer van Cees Koring?' Omdat we niet antwoordden, werd aan de andere kant direct de hoorn op de haak gegooid.

Op de krant liet ik de mysterieuze telefoontjes onbesproken, wat ik later betreurde. Ook thuis spraken we er nauwelijks over. We gingen ervan uit dat het wel zou overwaaien, want ach, we leefden toch niet in een bananenrepubliek? Dit was toch Nederland? Ik kon me alleen herinneren dat Bram Brakel, voormalig *Volkskrant*-verslaggever en later mijn collega bij *De Telegraaf*, begin jaren zestig op de Wallen van de penose weleens een flink pak slaag had gekregen. Wij moesten die vreemde telefoontjes dan ook maar gauw vergeten. Thuis moest je je vooral veilig voelen. Dit was de plek waar je afstand kon nemen van de afschuwelijke misdrijven en nachtelijke gesprekken met meedogenloze criminelen. Toch sloop onzekerheid ons huis binnen. En dat was nog maar het begin.

Algauw zou blijken dat de telefoontjes de voorboden wa-

ren van grof geweld. Op 20 maart 1990 werd ik in mijn eigen woning door twee mannen overvallen en in elkaar geslagen. Iemand wilde mij de mond snoeren of had opdracht gegeven dat te doen. De onderwereld bepaalde die dag in elk geval hoever de journalistieke vrijheid mocht gaan.

We woonden op een mooie plek in Amsterdam-Zuid, vlak bij het Vondelpark, direct aan het water. Ons appartement, een maisonnette, lag op drie- en vierhoog in een gebouw met nog dertien andere woningen. Op het oog een veilig gebouw, zomaar binnenkomen was er niet bij. Je moest je melden via een intercom en pas als het vertrouwd was, werd de buitendeur geopend. Via het trappenhuis of de lift kwam je bij de ingang van ons huis, dat aan de andere kant van het water aan een galerij lag. Via de vensters was van binnenuit goed te zien wie er voor de deur stond.

In 1982, toen ik als misdaadverslaggever Wim van Geffen opvolgde, hadden mijn vrouw Lies en ik ervoor gekozen om op deze plek in Amsterdam te gaan wonen. Het was niet alleen vanwege de ligging en de veiligheid een ideaal huis, maar ook niet ver van de krant. Als mijn komst op de redactie gewenst was, kon ik er binnen tien minuten zijn. Als specialist in misdaadzaken werd ik vaak 's nachts opgetrommeld. Dat was bijvoorbeeld na de bomaanslag op de woning van staatssecretaris Aad Kosto en de ontknoping van ontvoeringen, zoals die van Gijs van Dam jr. en Ahold-topman Gerrit Jan Heijn. Soms ging ik samen met een fotograaf op pad. Maar meestal werkte ik alleen en schreef ik mijn reportages thuis. Dikwijls ging dat over moord en doodslag, maar omdat ik ervoor had gekozen om het vak van misdadjournalist te ver-

diepen, belichtte ik meer dan vroeger het geval was het lot van slachtoffers.

Daarnaast hield ik me ook intensief bezig met andere onderbelichte kanten van dit werk: fraudezaken in de bouw- en bankwereld, zwendel, afpersing en roof in de kunsthandel. Ook beschreef ik achtergronden van de Turkse en Nederlandse maffia. Zo kon ik, allang voordat hij bekend werd als 'bankier van de onderwereld', de naam van Willem Endstra koppelen aan een grote xtc-bende.

Haagse kampers en de Heineken-ontvoerders

Voordat de mysterieuze telefoontjes kwamen werd mijn aandacht opgeëist door een paar grote affaires. Een daarvan was de nasleep van de liquidatie van de Rotterdamse gokkoning John Bestebreurtje. Bestebreurtje was in augustus 1988, zittend achter het stuur van zijn auto, bij een stoplicht in Rotterdam door twee mannen op een motor van dichtbij doodgeschoten. Cory Scheffer, telg van een Haagse kampersfamilie, werd in deze zaak tot vijftien jaar celstraf veroordeeld. Op 15 februari 1990 kreeg de zaak een spectaculaire wending. Ik maakte via de krant wereldkundig dat Rika, een zuster van (de inmiddels overleden) Cory Scheffer, onder ede zou gaan verklaren dat niet haar broer, maar haar echtgenoot Henk van Reeken de moord op Bestebreurtje had gepleegd. Van Reeken kon zichzelf op dat moment niet meer verdedigen. Kort voordat dit opzienbarende nieuws bekend werd, was hij samen met zijn broer Jan in Rijsbergen doodgeschoten.

Samen met fotograaf Jan Stappenbeld versloeg ik in Den

Haag de begrafenis van de vermoorde broers. Het was een uitvaart die zo uit *The Godfather* kon komen: rijen volgauto's met bloemen, beveiliging op het kerkhof en Rika, de treurende weduwe die later haar geliquideerde echtgenoot zou beschuldigen van moord, liep vooraan naast haar vader. Terwijl Stappenbeld de stoet en de nabestaanden fotografeerde, werd ik op mijn schouders getikt door een man die eruitzag als een bodyguard. Hij peperde ons in sappig Haags in dat we het niet in ons hoofd moesten halen om ook maar één foto of 'stukkie' in de krant af te drukken.

Omdat de aanval de beste verdediging is, maakte ik duidelijk dat we op openbaar terrein stonden en ik pakte direct mijn pen en blocnote. 'Draai je eens om,' zei ik tegen de 'gorilla'. Tot mijn verbazing gehoorzaamde de man en op zijn brede rug krabbelde ik een briefje voor Rika's vader, Frans. Het was een verzoek om een interview. 'Geef dat maar aan je baas,' zei ik. Nog diezelfde avond had ik een gesprek met de man, in het Utrechtse kantoor van zijn advocaat mr. Piet Doedens. Frans Scheffer was zelf ooit wegens dodelijk geweld veroordeeld. Hij stond op dat moment aan het hoofd van een familie die door moord en doodslag, plus een veroordeling voor een daad die niets minder was dan bloedwraak, twee zoons en twee schoonzoons was kwijtgeraakt.

In een andere zaak die ik in die periode beschreef, werd de hoofdrol gespeeld door een man die jaren later nationale bekendheid zou krijgen: Willem Holleeder. Holleeder, alias 'De Neus', was in 1987 tot elf jaar veroordeeld voor de ontvoering van Alfred Heineken en zijn chauffeur Ab Doderer. In 2009

stond hij terecht voor afpersing van rijke zakenlui en werd hij ook nog eens verdacht van een serie liquidaties. Maar lang vóór die kwesties had de Amsterdamse politie Holleeder en zijn maten Cor van Hout, Jan Boellaard en Frans Meijer ook al op de korrel. Zij werden eerder verantwoordelijk gehouden voor een reeks van acht uiterst gewelddadige berovingen. Ze zouden al schietend zijn gevlucht per auto, en één keer per speedboot, en een buit binnen hebben gehaald van 6,5 miljoen gulden. Justitie besliste uiteindelijk dat de vier daarvoor niet konden worden vervolgd. Het harde bewijs ontbrak.

Eind 1989 kwam ik in contact met de Noord-Hollandse politieman Paul van Hove. In een paginagroot interview pleitte hij ervoor om de Heineken-ontvoerders in verband met die oude zaken alsnog voor de rechter te slepen. Van Hove vertelde dat hij in 1977 in Amsterdam-Oost met drie van de vier criminelen in een vuurgevecht verwickeld was geraakt. Waarschijnlijk waren ze op dat moment op rooftocht. Op de politieman en zijn maat Frans Hartjes werden 146 schoten afgevuurd. Van Hove, die een van z'n tegenstanders (vrijwel zeker Jan Boellaard) een kogel in z'n achterste joeg, opperde in het interview dat het Openbaar Ministerie de vervolging van Holleeder en zijn maten voor de overvallen niet wilde doorzetten omdat er 'misschien wel sprake was van dreigementen'.

Op 17 maart 1990 bracht ik in de zaterdagkrant een nieuwtje over Holleeders partner Cor van Hout, die in Veenhuizen twaalf jaar vastzat voor de Heineken-ontvoering. Van Hout, die in januari 2003 in Amstelveen op klaarlichte dag op straat zou worden geliquideerd, mocht in verband met de gezond-

heidstoestand van zijn moeder naar Amsterdam. Omdat zij niet kon reizen, werd de ontvoerder één keer in de drie maanden door justitie per auto naar het Huis van Bewaring in Amsterdam gebracht. Zo kon Van Houts moeder toch bij haar zoon op bezoek komen. Dit bericht zou een prominente rol gaan spelen bij de schokkende gebeurtenissen die voor mij in het verschiet lagen.

‘De grootste kunstroof aller tijden’

Twee andere zaken die ik in die tijd onderzocht, hadden te maken met misdaad in het kunstmilieu. In beide kwesties speelden figuren een rol, die net als de Heineken-ontvoerders, door criminele praktijken bekende Nederlanders waren geworden: ‘Heer Arie Olivier’ en Michel van Rijn.

Olivier koketteerde met de kwalificatie ‘meesteroplichter’. Veel later zou hij bij Veronica zelfs presentator worden van een televisieprogramma over zulke praktijken. Olivier werd er bij de omroep uit gegooid na een bericht van mijn hand dat hij in Duitsland was aangehouden met een koffer valse dollars. In 1982 hadden Peter R. de Vries en ik Olivier al ontmaskerd als de man die de Amsterdamse notaris Josje Slis-Stroom voor miljoenen had getild. Miljoenen die afkomstig waren uit een potje van louche handelaren in onroerend goed.

In 1990 dook de naam van ‘Heer Olivier’ ineens weer op in een onderzoek van de Amsterdamse politie naar de buit van ‘de grootste kunstroof aller tijden’. Het zou gaan om schilderijen van meesters als Goya, Rubens, Ruysdael en Vermeer. In totaal achttien werken, met een geschatte waarde van ruim 80

miljoen gulden, waren gestolen uit Russborough House, de woning van de Zuid-Afrikaanse miljonair en diamanthandelaar Alfred Beit, vlak bij de Ierse hoofdstad Dublin. De kranten in Engeland en Ierland stonden bol van die zaak. De kunstroof zou ook een paar keer worden verfilmd.

Olivier, die na een uitgezeten straf in verband met de oplichting van Slis-Stroom kennelijk weer op oorlogspad was, had ogenschijnlijk geen rancune, belde me op en beweerde dat hij kon beschikken over gestolen meesters uit de zogenaamde 'Beit-collectie'. De doeken zouden volgens hem in een vrieswagen naar het vasteland van Europa zijn gesmokkeld. Eerder had Olivier daarover ook al contact gehad met de Limburgse privédetective Ben Zuidema. Die vertrouwde hem niet, waarop het contact afketste.

Tipgevers, uit welke sector ook, handelen meestal uit eigenbelang. Mijn ervaring leerde dat informanten uit criminele hoek hun wetenschap spuien om andere criminelen en politie en justitie zwart te maken, óf om er zelf beter van te worden. Gezien de reputatie van Olivier op dat laatste gebied was ik zeer op mijn hoede. Geen overbodige luxe, want behalve door de oplichting van de notaris was de kalende dandy bekend geworden door een reeks schelmenverhalen waarover hij door mijn collega's Henny Korver en wijlen Ron Govaars in *De Telegraaf* uitgebreid aan het woord was gelaten. Olivier had zich bijvoorbeeld voor de Oostenrijkse televisie uitgegeven als een Amerikaanse astronaut. De interviewer was erin getrapt.

Ik ging er desalniettemin van uit dat je altijd naar een informant moet luisteren, en daarom zocht ik Olivier op. In een restaurant bij Schiphol vertelde hij dat hij de opdracht had

om de gestolen schilderijen ‘tegen een mooie prijs’ terug te verkopen; maar de rovers moesten buiten schot blijven.

Ik nam Olivier op dat moment niet serieus. Maar kort daarna kwam ik in contact met een informant die ook al beweerde een verdwenen doek uit de Beit-collectie te kunnen leveren. Het zou gaan om een doek van de achttiende-eeuwse schilder Francesco Guardi: *Gezicht op Venetië*. Op dat moment gingen in mijn hoofd alarmbellen rinkelen. Niet lang daarvoor had ik geschreven over Andries Baart, een topman van het Amsterdamse veilinghuis Christie’s, die was gearresteerd omdat hij taxatierapporten had afgegeven voor vervalste en gestolen schilderijen. Een daarvan was de bewuste Guardi. De politie liet weten er rekening mee te houden dat criminelen in ons land met het schilderij zouden gaan leuren. Nu gebeurde dat klaarblijkelijk. Mijn informant maakte zich bekend als ‘Dick’, een inwoner van Berkel en Rodenrijs; beslist geen lekkere jongen in het milieu.

Jan Langereis, die destijds samen met Hans de Haas hoofdredacteur was van *De Telegraaf*, gaf groen licht voor een ontmoeting met de informant. Een foto op de voorpagina van een schilderij uit een kunstroof, waarnaar over de hele wereld werd gezocht, zou natuurlijk een geweldige primeur opleveren.

Eén keer eerder had ik de krant zo’n internationale scoop bezorgd. Samen met fotograaf Wim Hofland vond ik in een baai in Spanje een Engels schip terug dat door de Australische eigenaar bij Lloyd’s in Londen als gezonken was opgegeven. De reder had de Nederlandse kapitein Willem Verloop onder dreiging van geweld opdracht gegeven het schip met explosieven te laten zinken. Verloop ging echter voor anker in een

afgelegen baai en belde *De Telegraaf*. De succesvolle speurtocht werd breed uitgemeten in de Nederlandse en Britse pers.*

Nu ik op het punt stond om met een vermeende insider van een grote internationale kunstroof in contact te komen, stelden mijn chefs de voorwaarde dat eerst de politie moest worden ingelicht. Dat gebeurde ook. Uiteindelijk ontmoette ik 'Dick' in een hotelbar bij Leiden. Terwijl ik hem interviewde en zijn verhaal op waarheid testte, hielden leden van de Amsterdamse Criminele Inlichtingen Dienst van korte afstand een oogje in het zeil. 'Dick' toonde me een polaroidfoto, maar dat was voor mij niet overtuigend genoeg om er zeker van te zijn dat hij inderdaad over de vermiste Guardi kon beschikken. Toen ik erop aandrong om met het gestolen schilderij voor de dag te komen of in elk geval met keihard bewijs dat zijn verhaal op waarheid berustte, liet de man weten eerst geld te willen zien. Het contact verzandde omdat over en weer voorwaarden werden gesteld die niet haalbaar bleken. Dick haakte af. En ik hoopte vurig dat hij niet had gemerkt dat onze ontmoeting door rechercheurs was afgelegd.

De roof van de Beit-collectie bleek later het werk te zijn van de IRA, het verboden geheime leger van Noord-Ierland. Volgens Edgar Tjihuis en Dennis van der Wal, die een aantal grote kunstroven onderzochten, zouden enkele schilderijen van de Beit-collectie worden teruggegeven als twee gevangene IRA-activisten werden vrijgelaten. In ruil voor 500.000 Engelse ponden kreeg de eigenaar de overige veertien doeken te-

* Zie ook hoofdstuk 3: De vondst van een 'gezonken' schip.

rug. Op geen van de eisen werd ingegaan. De gestolen meesters werden overigens allemaal teruggevonden.

Afpersing

Het rommelde in de kunstwereld ook op ander gebied. Maandagmorgen 19 maart 1990 opende *De Telegraaf* met het bericht van mijn hand dat een Joegoslavisch-Nederlandse bende de omstreden kunsthandelaar Michel van Rijn had afgeperst. Van Rijn, zoon van een Amsterdamse tandarts, had over de hele wereld een zeer twijfelachtige reputatie in het kunstmilieu. Zijn naam werd onder meer in verband gebracht met gestolen iconen en een gesmokkelde Romeinse zilverschat. Van Rijn stond in diverse landen als gezocht op de telex vanwege zijn gegoochel met kunst. Hij ging overigens prat op zijn schelmenverleden. Zo beweerde hij in interviews een Rembrandt te hebben verkocht aan Japanners, die in de veronderstelling waren aan tafel te zitten met een nazaat van de beroemde schilder. Van Rijn liet dat maar zo, zei hij. In Nederland kwam de Amsterdammer in de klauwen van een bende afpersers terecht. In het interview met *De Telegraaf* van 19 maart vertelde hij mij dat de chantage begon na zijn ruzie met een Amsterdamse zakenman over een financiële kwestie. Toen Van Rijn weigerde te betalen, werd hij thuis door een crimineel met een pistool bedreigd, aldus de kunsthandelaar.

Op de avond van de dag dat dit bericht de krant haalde, waren er opnieuw vreemde telefoontjes bij ons thuis. Er werd ook aangebeld. We hadden twee soorten bellen; die van de intercom bij de ingang beneden liet een luide zoemtoon horen.